

Středoškolská odborná činnost

Obor SOČ: 16 Historie

První desetiletí Veřejné obchodní školy v Mladé Boleslavi

Autoři:

Karolína Čírtková

Kristýna Honcová

Škola:

Obchodní akademie, Vyšší odborná škola
ekonomická a Jazyková škola s právem státní
jazykové zkoušky Mladá Boleslav,
T. G. Masaryka 14

Konzultant:

PhDr. Jan Jirásko

Prohlášení

Prohlašujeme, že jsme svoji práci vypracovali samostatně, použili jsme pouze podklady (literatura, SW, atd.) uvedené v příloženém seznamu a postup při zpracování a dalším nakládání s prací je v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění.

Podpis:

Karolína Čírtková .....

Kristýna Honcová .....

Obsah

1	Úvod	5
2	Mladoboleslavsko v období založení Veřejné obchodní školy	5
3	Situace v odborném školství.....	6
4	První desetiletí Veřejné obchodní školy	8
4.1	Skladba předmětů	11
4.2	Materiální zázemí	12
4.3	Ideové pozadí	13
4.4	Exkurze	15
4.5	Školní besedy.....	17
4.6	Uplatnění studentů.....	18
4.7	Profesoři	19
4.8	Václav Horáček	19
4.9	Sídlo školy	21
5	Závěr	22
6	Zdroje informací	24
6.1	Seznam použité literatury	24
6.2	Jiné zdroje.....	25
7	Obrazové přílohy:	26

Anotace

Práce, týkající se vzniku a prvních deseti let Veřejné obchodní školy v Mladé Boleslavi, vznikla jako materiál pro studenty i profesory z dnešní Obchodní akademie. V prvních kapitolách se snaží přiblížit společnost a význam obchodního školství na Mladoboleslavsku. Dále shrnuje celé první desetiletí školy po jejím založení. Dotýká se skladby předmětů, budoucího uplatnění studentů, sídla školy, profesorského sboru i mimoškolních aktivit. V poslední části naší práce je podrobněji rozepsán život Václava Horáčka, významné osobnosti a tehdejšího ředitele školy.

Seznam zkratk

OA – Obchodní akademie

VOŠ – Veřejná obchodní škola

J. V. – Jeho Výsost

C. a K. – Císařský a královský

Klíčová slova

Mladá Boleslav, Veřejná obchodní škola, Pavel Gellner, Josef Kerner, Václav Horáček, Emanuel Hrubec, místa výuky, odborné ekonomické předměty

1 Úvod

Již před pěti lety proběhly na naší škole oslavy k příležitosti 100. výročí od založení Obchodní školy v Mladé Boleslavi. Ukázalo se, zejména na dobře dokumentované výstavě v prostorách školy, že minulost OA je bohatá a zajímavá, ale také to, že o její historii skoro nikdo nic neví a že není mnoho dostupných zdrojů informací.

Z našeho pohledu se minulost školy do jejího aktuálního života nijak nepromítá, jako by byla zcela zapomenuta, přitom na některých jiných školách, zejména gymnáziích, je situace výrazně lepší.

Připadalo nám tedy vhodné pokusit se stav alespoň zčásti napravit a vytvořit dostupný materiál pro vyučující i studenty, jenž by osvětloval a shrnoval počátky školy a budoucím zájemcům či badatelům usnadnil práci. Chtěly bychom z dostupných materiálů shrnout to nejdůležitější a nejzajímavější, čím naše škola prošla v prvních deseti letech své existence, kdy se stávala uznávanou institucí Mladoboleslavská. Zároveň bychom však chtěly zdůraznit nesnadné začátky a komplikace, které školu provázely, a v souvislosti s tím připomenout i některé významné osobnosti, jež u jejího zrodu a rozvoje stály.

Skutečnost, že škola přečkala i ty nejtěžší časy a dodnes je jednou z nejznámějších a nejvyhledávanějších středních škol v Mladé Boleslavi, nás přesvědčuje o tom, že naše práce má svůj smysl.

2 Mladoboleslavsko v období založení Veřejné obchodní školy

Hospodářská situace v Mladé Boleslavi byla začátkem 20. století velmi příznivá. Počet obyvatel města se za poslední století zečtyřnásobil. Jsou zakládány nové podniky, některé z nich doposud fungují. Dobrým příkladem je motoristická továrna Laurin a Klement, která se v době před první světovou válkou dynamicky rozvíjela a již v této době začala pronikat na všechny kontinenty. Její pokračovatelka, firma Škoda Auto, živí náš region dodnes. Další významnou firmou byl boleslavský lihovar, objemem produkce největší v celém Rakousku-Uhersku, z menších podniků lze uvést například Klingerovu textilní továrnu, slévárnu Antonína Dobrého aj. Město se urbanisticky rozvíjí, roste, a to především severním směrem. Jsou zde ve velkém počtu stavěny nejen nové činžovní domy, ale i veřejné budovy. Právě na počátku tohoto století vznikaly v Mladé Boleslavi takové stavby, jako je například budova Městské spořitelny, pošta na Komenského náměstí, sokolovna, secesní budova Městského divadla, jež poprvé hrálo svým mladoboleslavským občanům roku 1909, nebo budovy několika bank i veřejných škol (gymnázium, chlapecká i dívčí měšťanská škola).

Důkazem hospodářské vyspělosti města a celého regionu je Severočeská výstava hospodářská a živnostensko-průmyslová konaná roku 1912, tedy v prvním roce existence naší školy v Mladé Boleslavi.¹ Výstava, jež byla pořádána v centru na tzv. Výstavišti, byla zaplněna desítkami výstavních stánků a pavilonů. K účelu výstavy byly použity i okolní budovy a komunikace. Účast byla nevídaná, přes 300 tisíc návštěvníků.

Tvořivý klid vzkvétajícího města byl narušen až roku 1914, kdy vypukla 1. světová válka. V letech bezprostředně před jejím počátkem se – vzhledem k hospodářské síle města a jeho okolí - stále naléhavěji prosazovala potřeba založit školu, která by připravovala odborníky v oblasti obchodních činností a administrativy s nimi spjaté.

3 Situace v odborném školství

Potřeby českého základního školství byly v Mladé Boleslavi v podstatě naplněny, vedle obecných škol zde existovala chlapecká i dívčí měšťanská škola, své školy zde měly i národnostní menšiny: Židé a Němci.

Střední školy jsou na Mladoboleslavsku, stejně jako po celé zemi, rozděleny do dvou skupin. Studenti mohou navštěvovat především školy gymnazijního typu (někdy jsou označovány jako školy humanitní), které zde mají mimořádně dlouhou tradici. Již roku 1688 bylo otevřeno čtyřtřídní, později šestitřídní gymnásium v Kosmonosích, štedrým zakladatelem byl šlechtic Heřman Černín z Chudenic. Vyučujícími byli příslušníci piaristického řeholního řádu. Tato škola byla v souvislosti s rozvojem přirozeného regionálního centra v roce 1784 přenesena do Mladé Boleslavi, dobudou bývalé českobratrské školy Na Karmeli. Značně problematickou skutečností se – v době nastupující se průmyslové revoluce - stávala výuka tzv. reálných, tedy přírodovědných předmětů – fyzika přírodopis zde např. v učebních plánech většinu první poloviny 19. století chyběly, o předmětech bližících se prostředí narůstajícího obchodního podnikání nelze vůbec mluvit (a to ani v případě „reálnější“ zaměřené tzv. hlavní školy, jež zde na přechodnou dobu vznikla v roce 1785 jako předstupeň gymnázia). Roku 1868 se gymnásium přestěhovalo do nové budovy jako C. a k. vyšší státní gymnásium (sídlilo v budově dnešního Magistrátu města Mladá Boleslav), došlo k jeho mimořádnému rozvoji, ale humanitní ráz se směrem k technickým či ekonomickým disciplínám nijak neproměnil.

V 19. století začínají v Čechách vznikat první školy reální (či reálné, reálky), tedy oproti gymnáziím školy s konkrétním, praktickému životu se přibližujícím zaměřením, bližší školám odborným. Za tento fakt jistě může rozvoj techniky a ekonomiky, objevují se nové vědy a obory, pokrok jde stále dopředu. V této době se začínají vyučovat i nové jazyky, rozvíjí se odborná literatura a dochází tak k celkové

---

¹ Beneš, Luděk. *Mladoboleslavsko v proměnách času*. Praha: Libri, 1997, str. 128

modernizaci školství. Úroveň reálních škol se postupem let zvyšovala a tak se začaly reálky stávat čím dál častěji přípravou na vysoké školy. Prodlužovala se i doba studia na reálních školách a ty se začaly kvalitou vzdělání v některých případech vyrovnávat gymnáziím. Jak reálky, tak gymnázia se v českých zeních stále rozšiřují, jsou to koedukované ústavy a počet studujících dívek je dokonce tak vysoký, že se uvažuje o otevření střední školy jen pro dívky. (Nápad se však neuskuteční až do roku 1890, kdy je otevřeno první dívčí gymnázium Minerva.) V Mladé Boleslavi je v roce 1854 založena reálka, rozvíjí se natolik, že je pro ni počátkem dvacátého století vystavěna nová, prostorná budova. Obchodnímu vzdělávání se však ani tato instituce nevěnuje.

V roce 1867 se otevírá pro studenty nový ústav - Všeobecná řemeslnická škola. O vzdělání v řemeslnických oborech je takový zájem, že se k řemeslnické škole v roce 1883 připojila také rozvíjející škola pro učně. Škola se pak dělí na tři části: řemeslnická škola, škola pokračovací (pro učně) a veřejná kreslárna. Ústav se stále rozrůstá, ale nové, skutečně reprezentativní budovy (podle projektu architekta Jiřího Krohy) se řemeslnická škola dočkala až roku 1928, její pokračovatelka, významná Střední průmyslová škola, zde sídlí dodnes. Ani řemeslnická, ani rolnická škola (založená roku 1883) jako instituce rozhodující měrou technického typu však nijak výrazněji nepřispěly k obchodnímu vzdělání v regionu.²

S rychle se rozvíjející výrobou a obchodem je stále naléhavěji pocíťována potřeba značného počtu kvalifikovaných pracovníků v obchodních činnostech a v administrativě. Platí to obecně a velmi výrazně právě i pro Mladoboleslavsko. Jejich nedostatek je o to citelnější, že obchodu se zde daří velmi dobře. Obchodní školy jsou pro dospívající mládež v poměrně vzdálených oblastech (např. Hořice v Podkrkonoší) a často německé, např. v Liberci (1863), Jablonci n. Nisou (1891), ve Varnsdorfu (1893), kapacitou navíc ani nemohou pokrýt zájem o studium. Německé obchodní školy jsou starší, tedy budí dojem zaručenější kvality vzdělání, je proto o ně větší zájem než o české obchodní školy, ale růst českého národního uvědomění v typicky českém regionu, jaký Mladoboleslavsko představuje, je dalším faktorem, jenž deficit obchodní školy činí v regionu stále naléhavějším. Nejbližší česká obchodní škola přitom funguje od roku 1894 v Mělníce, později v Kolíně, samozřejmě v Praze.

O zřízení obchodní školy v Mladé Boleslavi se hovořilo už od 60. let 19. století, ale otevřena byla teprve na počátku druhého desetiletí 20. století. Zpočátku je skromným ústavem s nedostatkem financí, ale o správnosti rozhodnutí školu založit svědčí fakt, že o studenty obchodních oborů neměla od počátku nouzi, zájem mladých lidí od prvního ročníku roku 1912 trvá dodnes.

---

² Herčík, Karel: *Čtení o Mladé Boleslavi*, Kultura města Mladá Boleslav, a.s., Mladá Boleslav 2013, str. 185

4 První desetiletí Veřejné obchodní školy

Myšlenka založit v Mladé Boleslavi obchodní školu se objevila v roce 1911. Bylo to v období hospodářského i kulturního rozvoje. Ve městě tehdy vznikaly obchody, průmyslové závody, peněžní ústavy a dařilo se i živnostem, což bylo i v důsledku rozvoje venkova. Mladá Boleslav byla v té době i díky rozvoji železnice dopravním uzlem. Rozvoj obchodu vyžadoval kvalifikované síly, a kdo chtěl studovat tento obor, musel cestovat do Prahy, Kolína, Mělníka nebo Hořic, což v té době znamenalo poměrně vysoké náklady. Proto se stávalo, že i ti, co by jinak měli zájem o obchodnická povolání, odcházeli na jiné střední školy, nebo nestudovali vůbec.

Tyto důvody vedly Pavla Gellnera k podání návrhu na zřízení obchodní školy, jenž byl podán správnímu obchodnímu výboru v Mladé Boleslavi.³ Návrh byl přijat a

---

³ Pavel Gellner (10. 12. 1875 – 9. 12. 1941) se narodil jako prostřední ze tří synů manželů Gabriely a Karla Gellnerových v Mladé Boleslavi. Starší bratr Gustav (1871) se stal významným vojenským lékařem a historikem lékařství, mladší sourozenec František Gellner dosáhl celonárodního uznání zejména jako anarchistický básník stále živých a působivých veršů.

Pavel vždy stál spíše ve stínu svých bratrů – jiný byl v tom, že zůstal v Mladé Boleslavi a že převzal otcův obchod s galanterním zbožím, nebyl mužem velkých gest a veřejného působení. Soustředil se na rozvoj převzatého podnikání i na přestavbu rodinného domu č. 26 na Staroměstském náměstí. Pavlův podíl na zdařilé úpravě nemovitosti spočívá především v prozíravém angažování nadaného a později věhlasného architekta Jiřího Krohy, jenž tradiční měšťanskou stavbu s novorenesančním průčelím spojil s funkcionalistickou částí a vytvořil originální obchodní dům. Pavel byl spíše poctivým tahounem a dřičem a zároveň obratným obchodníkem. Rozdílnost povah rodičů se přenesla i do rozdílnosti osobností synů, bohémskou rozevlátost svého otce zdědil mladší bratr František, Pavel svou rozvážnou solidností měl blíže k matce, pocházející z významné obchodnické rodiny Fischlů.

Praktický Pavel se rozešel s židovstvím, jehož tradice se v rodině nijak zvláště nepřipomínala, a konvertoval k většinovému křesťanství, patrně i vlivem své pozdější ženy Zdenky Marjánkové, do níž se hluboce zamiloval a roku 1904 se s ní oženil. To už byl jediným majitelem rodového domu (vlastnické právo na něj přešlo jedenáct dní před svatbou 28. 12. 1903). Zdatný podnikatel působil v grémiu mladoboleslavských obchodníků, vykonával funkci pokladníka. Právě zde se jeho iniciativa dotkla rozvoje obchodního školství v regionu a jeho návrh na zřízení obchodní školy získal charakter zakladatelského činu s mimořádně pozitivními důsledky.

Vyrovnané manželství přineslo dva syny – Pavla a o deset let mladšího Karla (nar. 1915) a bez velkých či dramatických událostí bylo naplňováno prací kolem dobře se rozvíjející rodinné živnosti. Místo klidného stáří však přišla tragická doba nacistické okupace a druhé světové války. Dům na boleslavském náměstí byl okupační správou zabaven, rodina náhle přichází o možnost společného bydlení. Paní Zdenka nachází azyl v lázních Poděbrady, Pavel Gellner bydlí v podnájmu v Žitné ulici v Praze.

Stárnoucí a nemocný muž je vytržen ze svého prostředí, neutěšené podmínky vedou k zápalu plic, rychlému oslabení organismu a úmrtí. Jeho povahu dokresluje vzpomínka syna Karla, jenž otce navštívil den před jeho smrtí. Pavel Gellner neustoupil od požadavku, že se musí oholít, ačkoliv to pro něj už znamenalo mimořádnou námahu. Svůj postoj odůvodnil slovy, že anglický voják před bitvou se také oholí. Tomuto poslednímu setkání byl přítomen i bratr Gustav – jeho neúprosný osud dostihl v Terezíně, kde byl v lednu 1943 nacisty utýrán. (Vzpomínky Karla Gellnera, rukopis, soukromý archiv)

17. ledna 1912 byl zvolen užší výbor k vyřízení přípravných prací. Jeho členy byli: Miroslav Domalíp, Pavel Gellner, Eduard Tutter a tajemník grémia JUDr. Josef Šmelhaus. Hned v lednu byly rozeslány žádosti o subvence (neboli dotace) veřejným korporacím, ministerstvu obchodu a větším obchodním firmám, průmyslovým podnikům a bankám ve městě i okolí. Subvence byla získána od mladoboleslavské obce (2000 Kč ročně), soukromé firmy však neposkytly téměř nic. Dne 10. dubna 1912 se valná hromada grémia usnesla zřídit v Mladé Boleslavi jednoroční gremiální obchodní školu. Bylo ustanoveno kuratorium, které si vytklo za úkol učinit taková opatření, aby škola mohla být otevřena již ve školním roce 1912 – 1913.

Proto byla podána žádost Ministerstvu kultu a vyučování ve Vídni o povolení zřídit školu, což zprvu vypadalo nadějně. Ministerstvo totiž podporovalo obchodní školy subvencemi a staralo se o úroveň škol také po stránce pedagogicko-didaktické. Tato péče platila stejně akademiím, ale hlavně dvoutřídním obchodním školám, které měly velmi dobrou pověst co do praktické přípravy. Z toho důvodu pouze jednoroční škola v Mladé Boleslavi nevyhověla požadavkům. Kuratorium, ve kterém měli převahu obchodníci, přesto na své schůzi 30. května 1912 rozhodlo vypsát konkurz na místo ředitele školy. Jakmile bylo informováno o stanovisku školních úřadů k jednotřídní škole, 30. června rozhodlo, že škola bude dvoutřídní, a ihned podalo novou žádost. Projekt školy byl tímto usnesením přijatelný pro úřady, ale díky časovému skluzu vyučovací správa nevyřídila věci včas, a proto byla nová škola otevřená jako soukromá. 1. srpna 1912 nastoupil na místo první zvolený ředitel Emanuel Hrubec, který přišel z Písku, kde učil na Obchodní a průmyslové škole dívčí.

18. září 1912 bylo zahájeno vyučování a otevřen 1. ročník pro 26 chlapců a 6 dívek v místnostech najatých v budově Spolku paní a dívek, v tehdejší Mattušově ulici (dnes Jaselská), kde bývala rolnická škola. Začátky byly velmi obtížné. Škola neměla vlastní vybavení: nábytek zapůjčila měšťanská škola, pomůcky nebyly, ani knihovna, ani kabinet, profesori byli kromě ředitele externí a stále se střídali.

Protože grémium nemohlo poskytnout náležitě záruky pro náročný provoz školy, převzala ji dne 1. září 1913 do vlastní správy obec.

Mladoboleslavská obec byla tehdy v těžkém finančním postavení. Byla postavena budova pro chlapecké školy, budova pro reálku, stavělo se městské divadlo, jatky, chudobinec, obec dále přispěla velkou částkou na stavbu sokolovny, předtím postavila budovu gymnázia a zeměbranecká kasárna. Časté byly finanční požadavky školské, regulační, kanalizační, chudinské, muzejní aj. Díky tomu byl v projektu nové školy spatřován jen nepohodlný článek v nekonečném řetězci vydání, který byl mnohými Mladoboleslaváky kritizován. Rakouské vlády té doby nepřály českým městům a zvláště ne Boleslavi. Stát nepostavil ve městě jedinou budovu. Přitom zde byl krajský soud, státní úřady a školy. Stát nepodporoval obec subvencemi (dotacemi), zato si kladl těžké podmínky pro udržování budov, které obec postavila pro státní školy a úřady.

První léta obchodní školy tak byla léty těžkých zápasů o udržení školy a zabezpečení její budoucnosti. Její existenční potřebou bylo, aby se jí dostalo tzv. „práva veřejnosti“, což znamená, že její vysvědčení jsou uznávána v rámci celé říše.

Proto byly v té době do Vídně posílány četné žádosti a deputace, které končily neúspěšně. Škola neměla ani vlastní nábytek, místnosti a trvalý profesorský sbor. Kritická situace byla roku 1914, kdy vypukla první světová válka. Obrat k lepšímu nastal v roce 1915 po školní inspekci, kterou vykonal dne 4. a 5. března inspektor českých škol při ministerstvu vyučování Alois Pižl. Na základě inspekční zprávy se kuratorium usneslo, že ihned budou připojeny obě pokračovací školy obchodní, otevřena dívčí škola obchodní a přepracován statut školy. Téhož roku dostala škola státní subvenci, která jí již trvale zůstala. Roku 1916 po druhé inspekci bylo škole uděleno „státní právo veřejnosti“ (zatím na dva školní roky). Tím byla škola postavena na pevný právní základ a absolventi získali vysvědčení rovnocenná s veřejnými školami. V tomtéž roce rezignoval ředitel Emanuel Hrubec a předal ji svému nástupci, kterým byl Josef Kerner, dříve profesor Obchodní školy v Mělníce, který se svého úřadu mohl ujmout až v roce 1917. Jeho hlavním úkolem bylo sestavit profesorský sbor a postarat se o zdárný vývoj při velkém přílivu žáků. V té době se do školy hlásily ve stále větším počtu dívky, protože v té době nebyla v Mladé Boleslavi ani v dalekém okolí žádná škola, která by poskytovala dívkám vzdělání na úrovni měšťanské školy. V té době střední školy pro vzdělání dívek mnoho neznamenaly, jelikož přijímaly „hospitantky“ jen do 5 % žáků. Proto na školu chodily i dívky, pro které bylo obchodní vzdělání praktickým univerzálním vzděláním pro manželky obchodníků, řemeslníků, rolníků i úředníků, které jinak zůstávaly v domácnosti.

Škola se rozvíjela takovým způsobem, že jí již nestačily stávající prostory, a objevuje se otázka nového umístění školy. Roku 1918 byla otevřena pobočka provizorně v nedalekém sirotčinci v Jičínské ulici. V roce 1919 – 1920 využívá škola místnosti v budově bývalého katolického konviktu na Karmeli, které najala obec od soukromého vlastníka. Tím byla otázka prostor na několik let vyřešena, ale toto řešení nebylo definitivní. V roce 1919 byla připojena kupecká škola pokračovací pro učně a učnice, kdežto pokračovací škola dívčí byla zrušena a nahrazena průmyslovou školou dívčí – škola se ale v počtech žáků stále rozrůstala.

V té době začaly i ostatní střední školy přijímat dívky bez omezení. Tím poklesl nával dívek na obchodní školu a ta mohla mít dále již zavedený počet tříd. Rok 1920 byl významný tím, že škola získala státní statut. Tím se vyřešilo financování školy i právní a finanční postavení profesorů. Od 1. června byli převzati další dva profesori do státní služby, ale další zestátňování uvázlo, protože nebyla dořešena otázka definitivního umístění školy. Předpokládalo se, že do roku 1922 budou další dva profesori přijati do státní služby, což by umožnilo obci uvolněné peníze investovat do budování prostor školy. V tomto období došlo i k dalšímu dovybavení školy nábytkem, pomůckami, sbírkami, a to i přesto, že dotace byly velice malé.

Za prvních deset let opustilo školu 600 chlapců a dívek, kteří začali pracovat v obchodě, průmyslu, bankách, u železnic, na poště a v jiných institucích jako zprvu pomocné, ale v podstatě kvalifikované síly. Řada z nich začala dokonce samostatně podnikat.

4.1 Skladba předmětů

Jak v dnešní době, tak již v období založení Obchodní školy byly předměty poskládány tak, aby splňovaly normy středoškolského vzdělání a zároveň, aby připravily absolventa na budoucí zaměstnání v oboru obchodním. Přesto, že škola přečkala komplikovaná období, dvě světové války a několik desetiletí v totalitním režimu, její záměr se nezměnil.

V prvním ročníku měli dívky i chlapci stejný počet vyučovacích hodin, a to 30. Ve druhém ročníku už se počet hodin lišil, dívky navštěvovaly týdně pouze 28 hodin, zatímco chlapci 34 vyučovacích hodin. Dívky například ve druhém ročníku Obchodní školy navštěvují o hodinu více českého jazyka, předpokládá se, že najdou uplatnění jako sekretářky nebo zapisovatelky. Naopak chlapci mají na rozvrhu více hodin u předmětů, jako jsou kupecké počty nebo obchodní nauka.

Stěžejními předměty Obchodní školy byly již zmiňované kupecké počty, obchodní nauka, nauka o zboží a účetnictví. Tyto předměty se vyučují nejvíce hodin a v průměru jsou za ně ty nejhorší známky. Všechny nedostatečné jsou zpravidla z některého z obchodních předmětů, což vyjadřuje vysoké nároky vyučujících. V dnešní době se studenti naší školy setkávají s předmětem ekonomika a předmětem účetnictví. Tyto předměty mají stejný charakter, ale jejich náplň nemůžeme srovnávat s vyučováním před sto lety, stejně jako bychom nemohli srovnávat samotnou ekonomiku.

Zeměpis, vyučovaný od založení školy, nahradil v průběhu let hospodářský zeměpis zabývající se především importem a exportem u nás a v zahraničí.

Další předměty vyučované na Obchodní škole jsou těsnopis a obchodní korespondence. Dnes jsou nahrazeny předmětem písemné a elektronické komunikace. Obchodní akademie není zdaleka jedinou střední školou v Mladé Boleslavi, kde se předmět se zkratkou Peko vyučuje, ale díky zaměření školy a dlouholeté tradici je na vyučování tohoto předmětu kladen velký důraz.

Samozřejmostí je výuka češtiny, dnes českého jazyka, a výuka krasopisu, který už v osnovách Obchodní akademie dávno nenalezneme. Důležitá je výuka němčiny a německé korespondence pro uplatnění se v obchodním životě po dokončení školy. I dnes se pochopitelně na naší škole Německý jazyk učí, a to velmi kvalitním způsobem, jeho znalost však není nutností. Zda chceme ovládat němčinu, záleží pouze na našem rozhodnutí při výběru jazyků. Stále je ale druhým nejčastěji vyučovaným jazykem na Obchodní akademii.

Od roku 2004 mají studenti možnost vybrat si ze dvou oborů. Pokud si zvolí obor Ekonomické lyceum, mají dokonce možnost zvolit si buď společenskovední, nebo ekonomické zaměření. Dále mají možnost vybrat si jazyky, které chtějí na Obchodní akademii studovat, a v neposlední řadě si mohou zvolit i nepovinné předměty. Díky těmto možnostem se studenti mohou lépe individuálně rozvíjet a věnovat se předmětům, které je budou nejen bavit, ale pomohou jim k dosažení kariérních cílů.

Pro cílevědomé studenty byla možnost výběru nepovinných předmětů zavedena od počátků Obchodní školy. Pro ty, kteří našli nebo naopak nenašli zálibení v těsnopisu, byly otevřeny nepovinné hodiny navíc - psaní strojem nebo rychlopisná cvičení těsnopisná. Pro studenty, které nebavilo jen celé dny sedět ve školních lavicích a kteří se chtěli rozvíjet i jinak, existovaly předměty zpěv a tělocvik. Dalšími nepovinnými předměty byla konverzace německá a francouzština (pro jinochy a dívky společná). Stejně jako tehdy je i dnes hlavní částí nepovinných předmětů konverzace v hlavním jazyce – angličtině nebo výuka nových jazyků.

Srovnávat předměty vyučované před více než sto lety s dnešní výukou není s ohledem na změny vývoje společnosti možné, ale podstatou zůstává kvalitní příprava studentů školy na budoucí profese či další studium.

4.2 Materiální zázemí

Odborná škola potřebuje pro své vzdělávací působení poměrně značné množství různých pomůcek a názorného materiálu. Tak vznikají tzv. sbírky, tvořící názorné zázemí výuky.

Na počátku školních sbírek stály z velké části tvořily dary žáků, respektive jejich rodičů, a to zejména pro důležitý předmět zbožíznalství. Byly to nejrůznější objekty, například prvky, chemické látky apod. - hořčík, smírek, síra, soda, zelená a modrá skalice, dřevěné uhlí, potaš, louh, asfalt, zinek, měď, mosaz, vápenec, kyselina sírová, kyselina solná, čpavek, borax, pšeničný škrob, hrách zelený a žlutý, čočka, žitná káva, čaj, různé koření, včelí vosk, parafin atd., dále pak byly ve sbírkách zastoupeny kožešiny, kůže, látky, oleje, výrobky cukrovaru a plynárny, přehled postupné výroby tužek a per, dřevěný model mlýnské stolice, kovový model šrotovníku aj.

Ve sbírkách se nacházely téměř veškeré tiskopisy a vzory formulářů z obchodu se zbožím, bankovních a pojišťovacích úřadů, celního úřadu, poštovní spořitelny, železnice apod.

V roce 1914 byla založena sbírka mincí, která obsahovala drobné mince většiny evropských států, a byly zakoupeny obrazy drobných mincí světa.

Od školního roku 1916 – 1917 jsou sbírky obohacovány o další typy formulářů, ceníků, účtů, železničních papírů, směnek, šeků, snímacích listů, knih snímků, pořadačů atd.

Lze říci, že rozšiřování sbírek mělo překvapivě vzestupný charakter. Obdobně se situace vyvíjela i v oblasti zisků knih do žakovské a profesorské knihovny.

4.3 Ideové pozadí

První léta rozvoje mladoboleslavské Veřejné obchodní školy (VOŠ) probíhala v dosti dramatických dobových kulisách – nejnápadnější z nich je samozřejmě I. světová válka. Škola zachovávala oficiální linii věrné, demonstrativní přichylnosti ke státu a panující habsburské dynastii. Nejen z dnešního pohledu působí tato orientace až komicky a servilně. Uvedme pro ilustraci autentický záznam událostí z roku 1916, jak jsou zachyceny ve výroční zprávě:

„Dne 18. srpna v den Nejvyšších narozenin zúčastnil se ředitel za sbor a kuratorium slavných bohoslužeb a projevil holdovací blahopřání u c. k. okres. hejtmanství.

Dne 10. září zúčastnil se ředitel se zástupcem sboru smutečních bohoslužeb za zemřelou císařovnu Alžbětu.

Dne 4. října skut. učitel Emanuel Hrubec a členové sboru zúčastnili se slavných služeb božích na oslavu Nejvyšších jmenin J. V. císaře. Ve dnech 4. a 7. bylo na škole prázdné.

Dne 2. listopadu přítomen byl ředitel školy smutečným bohoslužbám za padlé vojíny.

Dne 18. listopadu žactvo a učitelský sbor zúčastnili se smuteční mše na oslavu jmenin zemřelé císařovny Alžběty; v ten den se nevyučovalo.

Dne 22. listopadu, když truchlivá zvěst ohromila národy rakouské, že skonal císař František Josef I., ředitel ústavu měl řeč k žactvu o vládě J. V., načež vyučování se přerušilo.

Dne 30. listopadu v den pohřbu císařova se nevyučovalo.

Dne 1. a 2. prosince sbor a žactvo obcovaly smutečným bohoslužbám, načež člen sboru odb. učitel Brunclík vzletně promluvil k žactvu o životě zesnulého vladaře; po oba dny na škole bylo prázdné.

Dne 9. prosince oslaveno dobytí Bukurešti prázdnem.“⁴

Nezůstalo však jenom u slov a potištěného papíru. Obchodní škola se snaží i vhodnou a jí příslušnou činností pomoci válčící „širší vlasti“. Dokladem toho je

---

⁴ Roční zpráva Městské dvoutřídní obchodní školy v Mladé Boleslavi za 4. školní rok 1915 – 16, nákladem Obchodní školy, Mladá Boleslav 1916, str. 4 - 7

například realizace obchodního kurzu pro válečné invalidy ve školním roce 1915 - 1916. Za příkladný vlastenecký čin se zde nejen jeho konání, ale i skutečnost, že pedagogové vyučovali bezplatně.⁵

Válka se však ke škole přiblížila ještě těsněji. Zejména chlapeckou část osazenstva postihla tzv. vojenská příprava. Ředitel školy se sám zúčastnil vojenského cvičení a po návratu k pedagogické práci zavedl každé sobotní odpoledne vyučování branného charakteru.⁶ Branný ráz měly i vycházky, exkurze a výlety, škola se musela navenek vykazovat alespoň umírněnou militarizací.

---

⁵ „Účelem kursu je poskytnouti účastníkům základních znalostí obchodní nauky, kupeckých počtů, účetnictví, korespondence jakož i nejdůležitějších základů pojišťování, pak těsnopisu a psaní strojem, pokud možno praktickým způsobem tak, aby mohli zastávat místo výpomocných sil v obchodech, továrnách neb v pojišťovnách, aneb jinak obchodně se uplatnit. Pro účastníky, kteří ovládají dostatečně jazyk německý, bude zřízeno vyučování německé korespondence a německého těsnopisu. Kurs bude trvati 3 měsíce a účastníků schopných musí býti nejméně 15. Kurs je bezplatný, rovněž za zkoušky se taxy nevybírají. Místnosti, osvětlení, otop a čištění obstarati dá bezplatně škola.

Správu kursu vede ředitel neb jeho zástupce, vojenské velitelství je však oprávněno přesvědčiti se svým zástupcem o řádné návštěvě a přiměřeném chování účastníků. Vyučovatí budou učitele obchodní školy, kteří se nabídnou bezplatně. Účastníci kursu jsou povinni dbáti nařízení ředitele. Každá vynechaná hodina musí býti řádně omluvena. Účastník, který pro nemoc neb jinou příčinu po jeden měsíc nemohl kurs navštěvovati, ztrácí právo na skládání zkoušek a považuje se za vyloučen. Vyučování děje se dle sestaveného vyučovacího plánu v řeči české. Počátek kursu i rozvrh hodin bude zaslán voj. velitelství v Litoměřicích a Zemské komisi pro péči o vrátivší se vojíny v Praze. Po ukončení kursu budou skládány za předsednictví ředitele a profesorů závěrečné zkoušky. Vojenské velitelství a Zemská komise mohou vyslati k nim své zástupce. Ústní zkoušky vztahují se na všechny předměty, písemné na kupecké počtářství, účetnictví a korespondenci. O zkoušce sepíše se krátký protokol. Účastníci, kteří ve všech jednotlivých předmětech složí zkoušku, obdrží neokolkované vysvědčení, na kterém bude vedle známek z jednotlivých předmětů uvedena též návštěva kursu.

Stupnice známek: velmi dobře, dobře, dostatečně a nedostatečně pro předměty, pro návštěvu : velmi pilně, pilně přerušovaně (občas). Vysvědčení budou podepsána ředitelem školy a zástupcem voj. velitelství.

Zkoušky opakovali neb dodatečně skládali se dovoluje, rovněž nevydávají se frekventační vysvědčení účastníkům, kteří zkoušku buď nekonali neb zkoušce nevyhověli.

Po ukončení kursu a zkoušek podá ředitelství zprávu o průběhu a výsledku vyučování, jména účastníků a vyučujících c. k. ministerstvu kultu a vyučování, c. a k. vojenskému velitelství v Litoměřicích, Zemské komisi pro péči o vrátivší se vojíny v Praze.“ (tamtéž, str. 15)

⁶ „Žáci za nepohody seznamování s organizací armády, se službou polní, čtením map, s kázní vojenskou a j. Při týdenních cvičeních nacvičeno : stoj, nástup, zřízení, dvojstup, čtyřstup, obraty ve stoji i v pochopu, pochod čelný, bočný, změny útvarů, výcvik řetězu, pohyb řetězu a defilování.

Aby bylo vyhověno vnesení c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 2. června 1915 č. 333., m. k. v. projektoval ředitel též na prázdniny řadu celodenních i vícedenních vycházek. – Při pochodech bude příležitostně cvičeno, což je zařízeno tak, že je stanoven sbor cyklistů, kteří na příhodném místě ke cvičení jedou v před, kola uschovávají a postupují proti. Při tom část cyklistů koná službu výzvědnou na obou stranách. Při cvičení v příštím roce bude pokračováno intenzivněji.“ (tamtéž str. 17-18)

S takřka stejným patosem – byť s opačným politickým zaměřením - jsou v roce 1919 podávány charakteristiky školního života na počátku mladé republiky:

„Bohatý, šumný život politický a národní, který vyvolán byl touto nekrvavou revolucí pražskou, rozšířil se po celé vlasti a radostí naplnil všechny mysle. Vlny tohoto proudění nezastavily se přirozeně ani před školou, vnikly do tříd a mládež, vždy lehce přístupná každému vzruchu a vznětu, oddala se jim se vším nadšením a vroucností mládí. Vzhled nejen ulic, budov a kancelářů, ale i školních síní rázem dostal jinou tvářnost. Podobizny Habsburků a dvouhlavý orel okamžitě zmizely a na jejich místech objevily se podobizny Wilsona a Masaryka. Během roku pak jednotlivé třídy s nemalou pečlivostí i obětavostí vyzdobily své třídy podobiznami tvůrců naší samostatnosti, odznaky státními, barvami, hesly a historickými obrazy, takže škola ukazuje nyní i zevnějškem, že je školou národní a svobodnou. Uvnitř naše škola byla vždy národní, obchodní školy zachovaly si i v nejhroší době dostatek sebevědomí a neodvislosti, ale proto nyní s pocitem nesmírného ulehčení odvrhli jsme masku rakouského vlastenectví, kterou jsme musili občas na sebe vzítí.“⁷

V pozdějších letech už převládá střízlivější a méně okázalý přístup, příznačný pro státní instituce v době masarykovského demokratického zřízení.

4.4 Exkurze

Během prvních deseti let byly jako samozřejmá součást vzdělávání a výchovy organizovány kratší i delší turistické výlety a exkurze, které byly často spojovány s návštěvami průmyslových závodů. Byly to výlety do Krkonoš, Českého středohoří, Lužických hor, Českého ráje, Mor. krasu, Náchodska, Broumova a hlavního města Prahy. Byla podniknuta exkurze i do ciziny, např. do Drážďan a Lipska, kde se žáci účastnili veletrhu. Na pražské veletrhy dojížděly především vyšší ročníky. Turistické exkurze pořádali třídní profesori a do odborných závodů profesor K. Hazuka.

Uvedme zde příklady za dvou následujících válečných školních let. Během školního roku 1914-1915 se konala řada exkurzí.

Dne 16. listopadu se vydal I. ročník na exkurzi do cejchovního úřadu s dozorem profesora Františka Hradeckého.

---

⁷ *Sedmá roční zpráva Městské obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1918 – 19*, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1919, str. 3 -7

Dne 29. dubna jely oba ročníky na exkurzi do městských jatek za doprovodu svých třídních učitelů a ředitele. Dne 30. dubna jeli studenti na exkurzi do továrny Antonín Dobrý, a. s. v Mladé Boleslavi, které se zúčastnily oba ročníky za doprovodu profesora Františka Hradeckého a Josefa Ponocného.

Dne 1. května byla uspořádána s oběma ročníky za doprovodu třídních profesorů vycházka vlakem do Bakova, pěšky přes Klášter do Mnichova Hradiště a zpět vlakem. Přitom studenti absolvovali exkurzi v Klášteře ve mlýně poslance a okresního starosty J. Důrycha, v pivovaru hraběte Valdštejna, v továrně na obuv ve firmě František a Arnošt Kompertovi v Mnichově Hradišti.

Dne 18. května se konala exkurze I. ročníku do městské plynárny za doprovodu profesora Fr. Hradeckého a 20. května se konala exkurze II. ročníku do továrny na svíčky Monopol v Mladé Boleslavi.

Dne 24. června oba ročníky podnikly polodenní zeměpisnou vycházku za doprovodu třídních profesorů a profesora Kašpara.

Během dalšího školního roku 1915-1916 se počet exkurzí nesnížil.

Dne 16. prosince se konala vycházka do městského muzea, které se zúčastnili studenti všech tří ročníků.

Zvláště duben byl co do počtu exkurzí velmi výrazný měsíc. Dne 7. dubna se konala exkurze všech tří ročníků do městské plynárny. Dne 8. dubna se konala exkurze do mlékárny Josefa Wagnera a Čejetičkách, které se zúčastnili studenti všech tří ročníků. Dne 14. dubna se konala exkurze všech tří ročníků ve Spolkového cukrovaru v Čejetičkách. 28. dubna se konala v odpoledních hodinách exkurze do městské vodárny, které se zúčastnili všichni studenti. Dne 29. dubna se konala poznávací vycházka žákyň I.B za vedení profesora Kašpara do okolí Mladé Boleslavi jako příprava pro jazykové cvičení.

Dne 6. května se konala sbírka ve prospěch Červeného kříže. Studenti, kteří se této sbírky nezúčastnili, podnikli pochodové cvičení přes Bakov, Klokočku a Klášter do Mnichova Hradiště, vlakem pak jeli zpět. Dne 8. května se konala prohlídka válečné výstavy ve prospěch Červeného kříže, které se zúčastnili všichni studenti.

Dne 8. června se konala exkurze do tkalcovny firmy Noe Stross, Podol u Bělé pod Bezdězem, pak vycházka na Bezděz za doprovodu ředitele a profesora Fr. Hradeckého, které se opět zúčastnili všichni studenti. Exkurze byla provedena jako pochodové cvičení z Mladé Boleslavi přes Hrdlořezy, Podol, Bělou pod Bezdězem, na Bezděz a drahou zpět. Dne 20. června se konala vycházka studentek I.B do okolí města, za vedení profesora H. Kašpara. Dne 21. června se konala exkurze všech tří ročníků do cejchovního úřadu za doprovodu ředitele a profesora Dr. M. Hocha. Dne 23. června se konala exkurze studentů všech tří ročníků do knihtiskárny firmy L. Horák za doprovodu ředitele.

Účastníci všech exkurzí byli v továrnách a firmách vždy ochotně přijati a prováděni. Studenti se těchto exkurzí účastnili rádi a v hojném počtu.

4.5 Školní besedy

Také byl na škole poměrně bohatý kulturní život. Studenti se účastnili různých besed, které sami pořádali v městském divadle i jinde. Na programu byla různá vystoupení, jako např. zpěvní, hudební, recitační, divadelní a tělocvičná. Zpěv vyučoval profesor Hazuka a hudební kroužek vedl profesor Horáček.

Od roku 1918 pořádali studenti a profesori Obchodní akademie každý rok „besedy“. Šlo o formu lidové vlastenecké zábavy, která vznikla v 19. století a byla spojena s hudbou, tancem, uměleckými vystoupeními a deklamacemi. Akce měly prestižní charakter, a konaly se proto nejčastěji ve skutečně reprezentativním prostředí městského divadla, jindy v prostorách jiných významných společenských sálech v Mladé Boleslavi (např. v sále hotelu U Hroznu nebo v sále Grandhotelu Větec). Program těchto zábav měl podle historických pramenů od počátku vysokou úroveň. Vystupovali zde významní umělci, jako například operní pěvci B. Luka a M. Luková a kapelník pražského Městského divadla na Královských Vinohradech Antonín Nademlejnský. Pravidelně se na programu účastnili sami studenti Obchodní školy, např. studentské orchestrální sdružení pod vedením B. Formana, dívčí i chlapecký pěvecký sbor pod vedením K. Hazuky aj. Program byl plný hudebních, recitačních i divadelních vystoupení. Často se objevovala hudební díla významných skladatelů, jako např. Bedřicha Smetany, nebo básně Jana Nerudy, K. J. Erbena a dalších. Dále překvapivě nechyběla ani pohybová vystoupení, např. skupinová cvičení prostná nebo rytmičká cvičení. Občas došlo na kratší divadelní představení, měla jedno, nejvýše dvě dějství a nejčastěji se jednalo o veselohry.

Besedy měly vždy dvě části, mezi nimiž byla přestávka. V těch případech, kdy se beseda konala v sálech mimo divadlo, následovala po skončení taneční zábava. Když se společenská událost odehrávala v divadle, pořádali absolventi obchodní školy taneční večer v blízké sokolovně. Besedy se uskutečňovaly nejčastěji na konci školního roku a jejich hlavním účelem bylo získání finančních prostředků do „Podpůrného fondu“, ze kterého se poskytovala dotace chudým studentům Veřejné obchodní školy. Jako příklad uveďme společenskou událost z roku 1923:

27. června 1923 se konala beseda v městském divadle ve prospěch chudých studentů obchodní školy. Jak předešlé roky, tak i tento rok měl opravdu bohatý program. Beseda byla zahájena divadelním představením „K životu“, komedie o jednom jednání. Dále přítomní mohli slyšet směs z „Prodané nevěsty“, „Kdyby byla kosa“, „Čarostřelece“ a mnoho dalších. V programu také nechyběla prostná cvičení chlapců, které doprovázela Adéla Šrámková a nacvičil Al. Korda.⁸

---

⁸ XI. zpráva veřejné obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1922 – 23, nákladem obchodní školy, str. 12

4.6 Uplatnění studentů

Rozvoj výroby a obchodu počátkem 20. století si žádal stále více kvalifikovaných pracovníků, proto vznikaly v tomto období obchodní školy. Jednou z nich byla i naše dnešní Obchodní akademie.

Dnes bývá těžší nalézt vhodné zaměstnání, a tak studenti ve většině případů pokračují se studiem na vysokých školách. V případě naší současné Obchodní akademie Mladá Boleslav 32% absolventů pokračuje ve studiu na vysokých školách s ekonomickým zaměřením, 30% si zvolí jiné zaměření. Asi 13% absolventů pak pokračuje se studiem na Vyšší odborné škole ekonomické, která je dnes součástí Obchodní akademie. Dalších 5% volí jinou formu studia a 20% absolventů si hledá zaměstnání. Uplatnění najdou většinou ve finančnictví a bankovníctví, asistentsko-sekretářské činnosti, obchodu, podnikání, cestovním ruchu, službách či ve veřejné správě.

Nově existující obor Ekonomické lyceum má širší možnosti uplatnění v životě. Téměř 90% absolventů pokračuje ve studiu na vysokých školách, nejčastěji ekonomických, ale své zastoupení zde mají i právnické či pedagogické fakulty. Zbýlých 10% po maturitě odchází do zaměstnání.

Když se podíváme na Obchodní školu v letech 1913 – 1915, můžeme si udělat celkový obrázek o povoláních našich bývalých studentů.

Pouhých 18% absolventů najde své uplatnění v soukromých továrnách, filiálkách či státních podnicích (5% jsou zaměstnanci továrny na výrobu automobilů Laurina a Klementa v Mladé Boleslavi). Dalších 15% vede vlastní živnost, ať už podnik nebo hospodářství.

Své znalosti ze studia Obchodní školy nejlépe využijí účetní podniků, kterých jsme v tomto období zaznamenali asi 8%. Mezi další častá povolání patří úředníci v záložnách, spořitelnách i pojišťovnách. Úředníkem se tedy stane celých 25% absolventů tehdejší Obchodní školy.

Dívky se po dokončení akademie často stávají sekretářkami a korespondentkami, což je jedno z nejčastějších povolání pro dívky s maturitou na naší škole i dnes.

Jediným opravdu podstatným rozdílem, se kterým se v dnešní době naštěstí nesetkáváme, jsou ztráty studentů, většinou z důvodu mobilizace za 1. světové války (svůj podíl na ztrátách mají v některých případech i nemoci). Více než 10% studentů tak bohužel své uplatnění v životě nikdy nenašlo.⁹

Záměr školy zůstal přes více než sto let téměř stejný, stejně tak uplatnění studentů v jejich dospělém životě po ukončení Obchodní akademie se příliš nezměnilo. Škola

---

⁹ *Absolventi a absolventky Obchodní školy v Ml. Boleslavi*, rukopisný soubor.

se stále snaží připravit studenty na budoucí povolání, a to co nejkvalitnějším způsobem.

4.7 Profesori

Nově vzniklá škola měla štěstí, že v jejím učitelském sboru od počátku působily skutečné osobnosti a pedagogické autority. Platí to bezesporu o prvních ředitelích – Emanuelu Hrubcovi a Josefu Kernerovi – i o dlouhé řadě vyučujících. Nepodařilo se však již o této linii pedagogů-zakladatelů dohledat potřebné informace, až na jednu výjimku, kterou představuje profesor Václav Horáček.

4.8 Václav Horáček

Byl to muž, který v podstatě aktivně zažil obě světové války. Za 1. světové války bojoval na italské frontě a za 2. světové války byl vězněn v koncentračním táboře. Václav Horáček byl velmi nadaný a inteligentní člověk. Na státní reálku proto nenastoupil z 5. ročníku, ale již ze 4. ročníku. Po maturitě odešel do Prahy studovat Vysokou školu obchodní. Jelikož pocházel z chudých poměrů, bydlel v Hlávkových kolejích (koleje pro chudé studenty) a díky tomu a prospěchovému stipendiu dostudoval. Na studium si ale také vydělával kondicemi.

Krátce po ukončení vysoké školy musel narukovat do armády. Když v Debři u Mladé Boleslavi otevírali novou sokolovnu, pronesl tam slavnostní řeč, která byla namířena proti Rakousko-Uhersku. Odveta státních orgánů na sebe nenechala dlouho čekat. Okamžitě musel narukovat do armády. V té době to znamenalo odjezd na frontu. Bojoval na italském bojišti u Neapole. Při jedné z bojových akcí byl těžce zraněn. Střepina z granátu mu zasáhla pravou ruku a část trupu. Než přišla pomoc, ležel na bojišti dlouhé dva dny. Rána začala hnisat a dokonce se v ní objevili i červi. Bojištěm pak procházeli Francouzi, kteří hledali své zraněné. Zde se projevilo Václavovo oblíbené rčení: „Kolik řečí znáš, tolikrát jsi člověkem.“ Nebýt toho, že promluvil francouzsky a řekl si o vodu, nejspíš by je nezajímalo a jako nepřítel, Němce, by ho tam nechali zemřít. Takto mu francouzština zachránila život. Francouzi ho odvedli do lazaretu, kde mu chtěli zraněnou ruku amputovat. On však nesouhlasil a řekl jim, že potřebuje ke své práci ruce obě. Po zbytek života měl však ruku chromou. Jelikož to byla ruka pravá, musel se naučit psát levou. Dokázal to díky své silné vůli a ctízádnosti. Hned po válce byl propuštěn z vojenské služby.

V roce 1921 se oženil a vrátil se zpět do Mladé Boleslavi, kde nastoupil na místo profesora Obchodní školy. V roce 1922 se mu narodila dcera Ludmila a o rok později dcera Eliška.

Plně se věnoval školní práci. Ve svých studentech budil respekt svou inteligencí a sečtělostí. Platil za přísného, ale velice spravedlivého kantora, zároveň měl pověst člověka, který hodně naučí. Proto ho měli studenti rádi i přes jeho přísnost a spousta jeho bývalých žáků mu posílala dopisy a různé pozornosti do konce života.

Celý svůj život byl sokolem tělem i duší. Sokol navštěvoval už v mládí. Pak se stal i funkcionářem Sokolské obce, jezdil na schůze do ústředí v pražském Tyršově domě.

Stal se starostou Fügnerovy sokolské župy, která sahala až do pohraničních oblastí. Až do pohnutého roku 1938 jezdil každou neděli do Nového Boru, České Lípy, Varnsdorfu aj. řečnit na tábory lidu, které měly protinacistický charakter. Protože Sokol byl vlasteneckou organizací, byl během 2. světové války roku samozřejmě rozpuštěn nacisty. Obnoven byl po skončení války roku 1945.

15. března 1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava a ve městech začalo zatýkání Židů. Když byl svědkem toho, že se kolemjdoucím Židům posmívali a nadávali jim, tak nelidské posměváčky a nactiurhače napomínal: „To, co se dneska děje jim, může se zítra stát vám.“ Za tohle byl vyslýchán gestapem a od té doby hlídán. Hned první den 2. světové války byl zatčen gestapem a šest let strávil v koncentračním táboře. Nejprve byl odvezen do Žitavy a odtud do Buchenwaldu. I v koncentračním táboře se projevovalo jeho vlastenectví. Společně s ostatními vězni vytvořili kroužek, ve kterém si recitovali české básně a zpívali písně, aby zapomněli na situaci, ve které se nacházeli. V Buchenwaldu pracoval v punčochárně, kde měl na starosti kartotéku. Podařilo se mu zaměnit jména lidí, kteří byli posláni na práci do dolu, kde na ně čekala jistá smrt, a zařídil jim práci v punčochárně. Tak zachránil několik vězňů, a stal se proto volnou inspirací pro knihu Krabice živých od Norberta Frýda.

Dne 11. dubna 1945 byl koncentrační tábor Buchenwald osvobozen Američany. Repatriační úřad vypravil autobus pro české vězně a převezl je do Františkových Lázní. Zde byli internováni a vyšetřeni kvůli skvrnitému tyfu a zvykání si na normální stravu. Odtud se po šesti letech vrátil domů a shledal se se svou rodinou. Po návratu z koncentračního tábora měl dostat zadržovaný plat (asi 50 000 Kč). Peněz se však vzdal ve prospěch republiky. Řekl, že kdyby chtěl každý vrátit všechno, o co během války přišel, tak by se republika nikdy nevzpamatovala. To je důkaz toho, že i přes všechny útrapy byl stále velkým optimistou a vlastencem.

Po 2. světové válce se stal ředitelem Obchodní akademie v Mladé Boleslavi. Začátkem 50. let začaly sílit tlaky, aby vstoupil do KSČ, jinak že by nemohl vykonávat funkci ředitele školy. Vše pečlivě zvažoval, protože jeho kolegové si přáli, aby zůstal ředitelem. Přesto raději zvolil předčasný odchod do důchodu, než by se zpronevěřil svému republikánskému přesvědčení a sokolské myšlence, které vyznával celý život a podle kterých se vždy řídil. Zemřel v nedožitých 84 letech.

Za účast v národním boji za osvobození Československa v letech 1939 – 1945 mu byl dne 25. února 1948 udělen pamětní odznak a 5. května 1948 mu prezident republiky udělil Československý válečný kříž.¹⁰

---

¹⁰ *Rozhovory s rodinnými příslušníky Václava Horáčka – Dagmar Čírtková (neter), Klára Borovcová (pravnučka), 24. 6. 2016*

4.9 Sídlo školy

První sídlo soukromé Obchodní školy od založení obchodním grémiem roku 1912 byl dům Spolku paní a dívek. Škole zde byla k jejím účelům propůjčena jedna učebna. O rok později, když byla škola převzata obcí Mladá Boleslav, byla pro ni pronajata druhá učebna.

V roce 1917 se škola rozrostla o další pronajaté místnosti včetně dvou dalších učeben. Roku 1918 byla zřízena pátá učebna v městském sirotčinci v Jičínské ulici. Škola se tak rozdělila do dvou od sebe vzdálených budov. Prostředí sirotčince nebylo dostačující z hlediska hygieny i podmínek pro vyučování. O rok později (1919) získala obec pronájem pro Obchodní školu v budově studentského konviktu na Karmeli, kde umístila třídy Obchodní školy do 1. a 2. patra budovy.

Smlouva s majitelem konviktu vypršela roku 1927. Škola souhlasila, že bude celé její ředitelství i profesorský sbor zestátněn, ale potom musí najít město Mladá Boleslav náhradní prostory pro Obchodní školu, pokud by se musela z konviktu vystěhovat. Obecní zastupitelstvo tedy odhlasovalo, že propůjčí škole pro tento případ budovu městského chudobince v Palackého ulici.

Obchodní školu v nájmu části budovy církevního konviktu tížil stísněný prostor a nejistá budoucnost - budova konviktu totiž není budovou obce, ale spolku. Přes tyto nedostatky se zde škole daří lépe než na předchozích místech.

Už dávno se ovšem celkem přirozeně rodí myšlenka získat pro školu vlastní budovu. Po patnácti letech v pronajatých prostorách by si Obchodní škola zcela jistě zasloužila místo, kde by se mohla řádně rozvíjet. Boleslavská Obchodní škola je jediná ze srovnatelných škol v republice, která nemá vlastní budovu. Její činnost přitom rozhodně není zanedbatelná, vždyť do konce roku 1925 ekonomický ústav Mladé Boleslavi vychodilo již 795 absolventů a absolventek.

Pokud Obchodní škola opravdu získá svou vlastní budovu, vznikne podle plánů ředitele a kuratoria spolu s ní v Mladé Boleslavi i Obchodní akademie a Vyšší škola obchodní. Obzvláště vznik Obchodní akademie vidí mnozí představitelé města jako nutnost. Zatímco nižší obchodní školu studenti ukončí po dvou letech, vystudovat na obchodní akademii trvá čtyři roky a studium ukončuje státní maturitní zkouška, tehdy záležitost výrazně prestižní. Akademie přitom mají i města mnohem menšího významu, než je Mladá Boleslav (např. Hořice, Beroun apod.). Navíc Mladá Boleslav je městem župním, a tak by zde Obchodní akademie opravdu neměla chybět. K věci se ovšem musela vyjádřit i příslušná pražská ministerstva a odpovědně posoudit, zda je nejen možné, ale i nezbytné zřídit akademii zrovna v Mladé Boleslavi.

Dne 6. listopadu 1924 proběhla na škole inspekční návštěva Aloise Pižla, odborového přednosty oddělení Ministerstva školství a národní osvěty v Praze, kvůli posouzení žádosti pro zřízení Obchodní akademie v Mladé Boleslavi. Přednosta Pižl shledává, že podmínky pro rozšíření mladoboleslavské instituce jsou na škole

odpovídající požadavkům, a když Ministerstvo školství vypracovalo plán na pětiletí 1926/30, tak mimo jiné obsahoval i zřízení Obchodní akademie v Mladé Boleslavi, bude-li na tyto účely věnována vhodná budova. Jednalo se tedy o první výrazný úřední pokrok – budova však stále schází.

Nic se však nedělo, a tak 7. října 1926 žádá škola znovu Ministerstvo školství a národní osvěty o možnost rozšíření o Obchodní akademii. K žádosti přikládá tři strany popsané důvody, proč je zřízení Obchodní akademie nezbytnou nutností. Argumentuje se zde i tím, že žádost podporuje Národohospodářský ústav pro severovýchodní Čechy, Obchodní grémium v Mladé Boleslavi a Obchodní, živnostenská a průmyslová ústředna v Hradci Králové. V žádosti škola uvádí počty obyvatel ve městě Mladá Boleslav a ve významných okolních městech, možnosti dopravy, které umožňují i přespolním žákům studovat na Obchodní akademii. Dále průmyslový i kulturní význam města.

Problém ale nespočívá jen v liknavosti centrálních úřadů. Přesto, že město postavilo budovy pro gymnázium, pro průmyslovou školu, pro městské školy i pro reálku, do stavby nové budovy pro obchodní školu se příliš nehrne. Studentů z Mladé Boleslavi, kteří zde studují, je totiž pouhých 28,93% (23,90% sem přichází studovat s venkova okresu Mladá Boleslav, ale 47,17% z jiných okresů). Obec nemůže nést veškeré náklady na školství, a tak žádá okresní úřad, aby přispěl na stavbu budovy pro Obchodní školu (ostatní okresy na střední školství také přispívají).

V listopadu roku 1924 je tak odeslán dopis členům okresního výboru se žádostí o postavení budovy pro obchodní školství, jež bude středem obchodního vzdělávání v celé boleslavské župě...

V předcházejících partiích této kapitoly jsme se snažily naznačit obtíže, které provázely rozvoj školy. Trvalo přitom ještě dalších deset let, než houževnaté úsilí vedení školy a především ředitele Josefa Kernerera vedlo k překonání všech překážek. Nakonec byla v polovině třicátých let slavnostně založena mladoboleslavská Obchodní akademie a v průběhu jednoho roku postavena vznosná funkcionalistická budova, která svému účelu slouží dodnes.¹¹

5 Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit materiál, který by přístupnou formou popsal historii vzniku a počátků Obchodní akademie v Mladé Boleslavi a který by pomohl vzbudit zájem našich spolužáků a samozřejmě i ostatních zájemců z řad veřejnosti o minulost naší školy. Materiály, které jsme zpracovávaly, byly obsahově izolované a některé ve špatném stavu. Hlavním zdrojem pro nás byly výroční zprávy, které byly velmi pečlivě a přehledně vedené. Pokusily jsme se získané informace sjednotit a utřídit a známé skutečnosti jsme spojily s novými. Domníváme se, že se náš záměr

---

¹¹ Horáček, Václav: Stručný přehled dějin ústavu, XII. roční zpráva Obchodní akademie za školní rok 1946 – 47, Mladá Boleslav 1947, str. 4.

podařilo naplnit a vytvořily jsme práci, která je přístupná všem zájemcům. Nahrazuje rozptýlené a špatně dostupné dílčí zdroje poznatků a ukazuje, jak dlouhou a úspěšnou cestu naše škola až dosud urazila.

Při psaní našeho textu jsme si uvědomily několik skutečností. Například to, jak je školní život – a platí to zcela jistě i o jiných školách – mnohotvárný a nezaměnitelný, specifický s ohledem na dobové souvislosti a na konkrétní společenské podmínky. Škoda jen, že si to studenti často uvědomují až s časovým odstupem, až tehdy, když už je jejich středoškolský čas minulostí. Uvědomily jsme si rovněž, že škola, která byla vzhledem k svému odbornému přínosu pro region výjimečná a nepostradatelná, musela na své cestě překonávat skutečně zásadní překážky, tou nejtěžší byla dlouholetá existence ve stísněných a propůjčených prostorách, způsobená nedostatkem financí a s tím spjatou nechutí některých vlivných občanů města rozvoji instituce pomáhat. Připomíná nám to i některé skutečnosti ze současného podfinancovaného školství.

V této práci jsme shrnuly prvních deset let od založení – roky, které patří k nejzajímavějším a nejproduktivnějším v historii školy. Doufáme, že po nás přijdou další studentští badatelé, kteří na naši práci naváží a budou v dalších letech pokračovat ve zpracovávání následných dějin školy.

6 Zdroje informací

6.1 Seznam použité literatury

Bareš, František: *Paměti města Ml. Boleslavě*, Knih tiskárna Jos. L. Švíkala v Mladé Boleslavi 1920

Herčík, Karel: *Čtení o Mladé Boleslavi*, Kultura města Mladá Boleslav, a.s., Mladá Boleslav 2013

Horáček, Václav: *Stručný přehled dějin ústavu*, XII. roční zpráva Obchodní akademie za školní rok 1946 – 47, Mladá Boleslav 1947

Obchodní akademie Mladá Boleslav, 100 let obchodního školství v regionu, Mladá Boleslav 2012

Roční zpráva Městské dvouřídni obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1914 – 15, nákladem vlastním, Mladá Boleslav 1915

Roční zpráva Městské dvouřídni obchodní školy v Mladé Boleslavi za 4. školní rok 1915 – 16, nákladem Obchodní školy, Mladá Boleslav 1916

Pátá roční zpráva Městské dvouřídni obchodní školy v Mladé Boleslavi (s právem veřejnosti) za školní rok 1916 – 17, nákladem Obchodní školy, Mladá Boleslav 1917

Šestá roční zpráva Městské dvouřídni obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1917 – 18, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1918

Sedmá roční zpráva Městské obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1918 – 19, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1919

Osmá roční zpráva Městské obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1919 – 20, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1920

Devátá roční zpráva Městské veřejné obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1920 – 21, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1921

X. zpráva veřejné obchodní školy v Ml. Boleslavi za školní rok 1921 – 22, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1922

XI. zpráva veřejné obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1922 – 23, nákladem obchodní školy, Mladá Boleslav 1923

Beneš, Luděk. *Mladoboleslavsko v proměnách času*. Praha: Libri, 1997

Strnad, Emanuel: *Boleslavsko, Čtení z kraje středního a dolního Pojizeří*, Místní národní výbor Mladé Boleslavě 1947

6.2 Jiné zdroje

Absolventi a absolventky Obchodní školy v Ml. Boleslavi, rukopisný soubor.

Vzpomínky Karla Gellnera, rukopis, soukromý archiv

Roční zpráva dvouřídni obchodní školy královského města Mladé Boleslavě za školní rok 1912 – 1913, úřední strojopis

II. zpráva Městské dvouřídni obchodní školy v Mladé Boleslavi za školní rok 1913 – 1914, úřední strojopis

Rozhovory s rodinnými příslušníky Václava Horáčka – Dagmar Čírtková (neteř), Klára Borovcová (pravnučka), 24. 6. 2016

7   **Obrazové přílohy:**

č. 1   Rodina Gellnerova, kolem roku 1910 (stojící druhý zprava)

č. 2 Pavel Gellner (30. léta, sedící dole)

č. 3 Emanuel Hrubec (první ředitel)

č. 4 Josef Kerner (druhý ředitel)

č. 5 Budova Spolku paní a dívek (dnešní Jaselská ulice)

č. 6 Městský sirotčinec (dnes již neexistuje)

č. 7 Biskupský konvikt

č. 8 Tablo třídy prof. V. Horáčka

č. 9 Profesor Václav Horáček

